

Kwartaalmonitor Zakelijke dienstverlening

Vierde kwartaal 2015

2015 goed jaar voor zakelijke en IT-dienstverleners

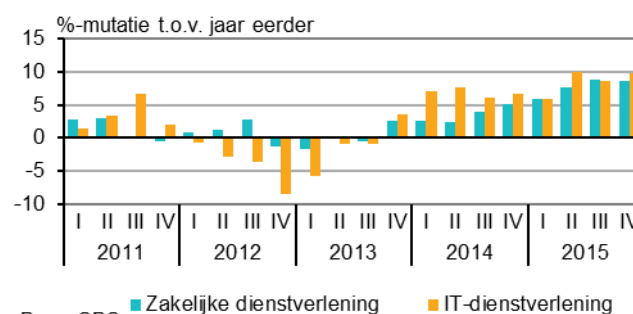
- Totaal zakelijke en IT-dienstverlening: Sterke omzetgroei zakelijke en IT-dienstverleners houdt aan
- IT-dienstverlening: Ruim twee jaar krachtige groei
- Rechtskundige en administratieve dienstverleners: Jaaromzet accountants groeit voor het eerst in zes jaar
- Architecten- en ingenieursbureaus: Aantal faillissementen verder gedaald
- Reclame- en marktonderzoekbureaus: Sterke omzetgroei in marktonderzoek houdt aan
- Schoonmaakbedrijven en hoveniers: Sterke stijging faillissementen schoonmaakbedrijven
- Uitzendbranche en arbeidsbemiddeling: Grootste omzetgroei sinds 2007
- Economisch beeld: Zakelijke dienstverlening en ICT best presterende bedrijfstakken

De omzet van de zakelijke dienstverleners lag in het vierde kwartaal 8,5 procent hoger dan een jaar eerder. Dit is iets lager dan de groei van het derde kwartaal. Toen behaalde de branche met 8,8 procent de hoogste groei sinds halverwege 2007.

Ook de IT-dienstverleners zagen hun omzet met 9,8 procent flink stijgen. De stijging ligt hoger dan in het derde kwartaal, maar nog wel onder de recordgroei van 10 procent in het tweede kwartaal van 2015.

Het aantal faillissementen is in het vierde kwartaal verder gedaald en ligt op het laagste niveau in jaren. Daarnaast heeft het aantal nieuwe vacatures het hoogste punt in jaren bereikt en is het vertrouwen onder de zakelijke en IT-dienstverleners verder toegenomen.

Omzetontwikkeling zakelijke en IT-dienstverleners

Bron: CBS ■ Zakelijke dienstverlening ■ IT-dienstverlening

[StatLine: Zakelijke dienstverlening; omzetontwikkeling](#)

[StatLine: Informatie en communicatie; omzetontwikkeling](#)

Totaal zakelijke en IT-dienstverlening

Sterke omzetgroei zakelijke en IT-dienstverleners houdt aan

De omzet van zowel de IT als de zakelijke dienstverleners is voor het negende kwartaal op rij gestegen. Afgelopen kwartaal steeg de omzet met respectievelijk 9,8 en 8,5 procent. Deze stijging wordt breed gedragen door de verschillende branches die onder de zakelijke dienstverlening vallen, met als positieve uitschieter de uitzendbranche. De uitzendbranche noteerde een 12 procent hogere omzet, waarmee de branche met afstand de snelste groeier is.

De groei bij de reclame- en marktonderzoekbureaus is ten opzichte van vorig kwartaal afgenomen van 6,6 naar 4,5 procent. Dit is nog wel een sterkere groei dan in de eerste twee kwartalen van 2015.

Bij de hoveniers herstelde de omzetgroei juist, na een lagere groei in het vorige kwartaal. Toen drukte het verhogen van het tijdelijk lage btw tarief per 1 juli 2015 de omzet.

Omzetontwikkeling IT en zakelijke dienstverleners

Bron: CBS

[StatLine: Zakelijke dienstverlening; omzetontwikkeling](#)

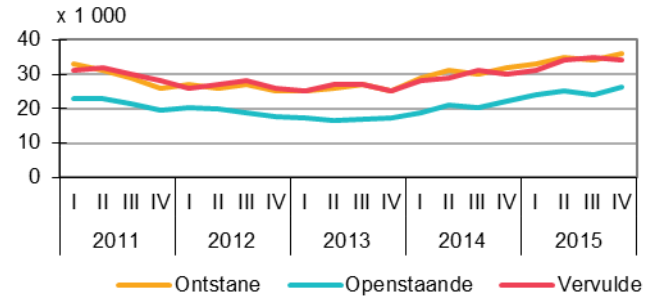
[StatLine: Informatie en communicatie; omzetontwikkeling](#)

Hoogste aantal vacatures in ruim vijf jaar

Het aantal nieuwe vacatures in de zakelijke dienstverlening bereikte in het vierde kwartaal een nieuwe piek. Er kwamen 36 duizend vacatures bij, het hoogste aantal sinds begin 2010. Tussen begin oktober en eind december werden 34 duizend vacatures vervuld. Dit zijn er duizend minder dan in het vorige kwartaal. Het aantal openstaande vacatures steeg hierdoor met bijna 2 duizend vacatures naar 26 duizend. Relatief gezien stijgt het aantal vacatures het snelst in de informatie- en communicatiesector.

Eind december stonden er ruim 136 duizend vacatures open in heel Nederland, ruim 5 duizend meer dan een kwartaal eerder. Vergeleken met een jaar eerder waren er ruim 23 duizend extra vacatures.

Aantal vacatures zakelijke dienstverlening

Bron: CBS

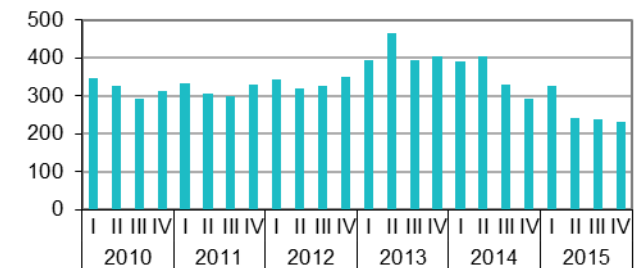
[StatLine: Vacatures](#)

Minder faillissementen uitgesproken

Het aantal faillissementen in de zakelijke dienstverlening nam in het vierde kwartaal verder af tot 233. Dit is het laagste aantal faillissementen sinds 2010. In 2015 gingen 1 042 bedrijven failliet in de zakelijke dienstverlening. Hiermee blijft het aantal faillissementen ver onder het gemiddelde van 1 394 over de voorgaande vijf jaar.

In heel Nederland werden er afgelopen kwartaal 1 417 faillissementen uitgesproken. Daarmee kwam het aantal faillissementen in 2015 uit op 6 006. Ook hier komt het aantal faillissementen ver onder het gemiddelde van 7 886 over de voorgaande vijf jaar uit.

Uitgesproken faillissementen zakelijke dienstverlening

Bron: CBS

[StatLine: Uitgesproken faillissementen](#)

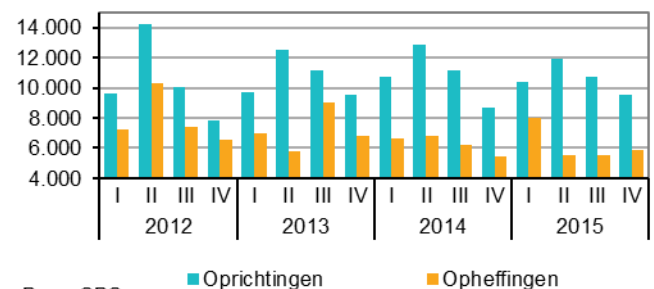
Aantal bedrijven licht gestegen

In het vierde kwartaal zijn 9 505 nieuwe bedrijven in de zakelijke dienstverlening opgericht. Dat zijn er ruim 9 procent meer dan in die periode een jaar eerder. 5 890 zakelijk dienstverleners hielden het tijdens het afgelopen kwartaal juist voor gezien. Daarmee steeg het aantal opheffingen met 8,5 procent in vergelijking met het vierde kwartaal van 2014.

In de IT-dienstverlening zijn er 1 395 oprichtingen en 930 opheffingen geweest in het vierde kwartaal. Dit is een toename van zowel het aantal starters als het aantal stoppers in vergelijking met een jaar eerder.

In totaal zijn aan het eind van het vierde kwartaal 367 730 bedrijven actief in de zakelijke dienstverlening. De IT-dienstverlening telt aan het eind van het vierde kwartaal 53 825 bedrijven.

Aantal oprichtingen en opheffingen zakelijke dienstverlening

Bron: CBS

[StatLine: bedrijven; oprichtingen](#)

[StatLine: bedrijven; opheffingen](#)

IT-dienstverlening

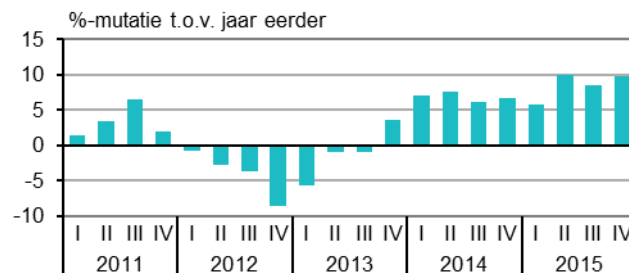
Ruim twee jaar krachtige groei

De positieve trend in de IT-sector houdt aan. Al twee jaar wordt elk kwartaal 5 tot 10 procent omzetgroei behaald. De groei in het vierde kwartaal kwam met 9,8 procent op jaarbasis net onder de 10 procent uit.

De stijging is sterker dan in het derde kwartaal, toen er nog 8,5 procent meer omzet werd geboekt. In het tweede kwartaal was de omzetstijging met 10 procent juist nog iets hoger. Over het gehele jaar kwam de omzetgroei op 8,6 procent uit.

De opwaartse beweging van de IT-branche komt ook tot uiting in de aanwas van nieuwe bedrijven. In 2015 openden 6 180 IT-bedrijven hun deuren.

Omzetontwikkeling IT-dienstverlening

Bron: CBS

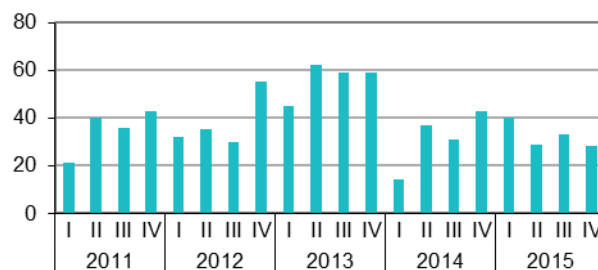
StatLine: Informatie en communicatie; omzetontwikkeling

Stabilisatie in aantal failliete bedrijven

Het aantal faillissementen is in 2015 licht gestegen in de IT. Er gingen 130 bedrijven failliet, tegenover 125 het jaar ervoor. Maar ten opzichte van het moeilijke jaar 2013, waarin 225 bedrijven failliet gingen, is het aantal faillissementen fors gedaald.

Eind 2014 en begin 2015 waren er relatief veel faillissementen. De afgelopen drie kwartalen zijn er minder bedrijven failliet gegaan. In oktober tot en met december gingen er 28 bedrijven failliet. In de afgelopen drie jaar was dit aantal alleen het eerste kwartaal van 2014 lager.

Uitgesproken faillissementen IT-dienstverlening

Bron: CBS

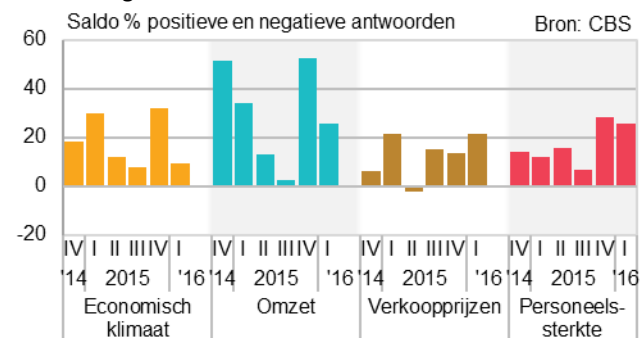
StatLine: Uitgesproken faillissementen

Positieve verwachtingen in IT-branche

IT-dienstverleners zijn ook voor het eerste kwartaal van dit jaar positief gestemd. De stemming is echter minder positief dan voor het vierde kwartaal van 2015. Per saldo denkt 10 procent dat het economisch klimaat in het lopende kwartaal verder zal verbeteren; drie maanden geleden was dat nog 32 procent.

Per saldo is 26 procent van de IT-ondernemers positief gestemd over de te verwachten omzetgroei. Alhoewel dit percentage een stuk lager ligt dan het voorgaande kwartaal, is het nog steeds aanzienlijk. Met een saldo van eveneens 26 procent is de verwachting voor de personeelssterkte, net als vorig kwartaal, positief. Per saldo verwacht één op de vijf ondernemers een stijging van de tarieven die zij hun klanten in rekening brengen

Verwachtingen IT-dienstverleners

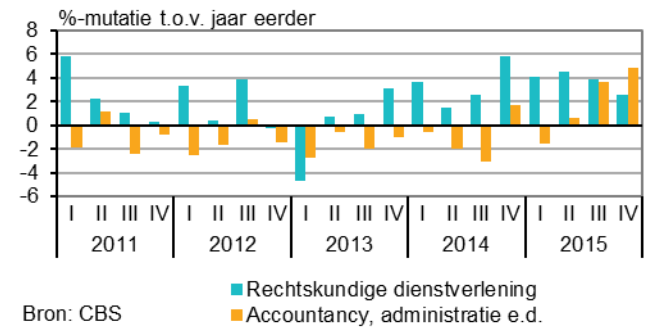
StatLine: Conjuncturenquête Nederland

Rechtskundige en administratieve dienstverleners

Jaaromzet accountants groeit voor het eerst in zes jaar

Het gaat beter met de accountants, belastingadviseurs en administratiekantoren. De omzetstijging in het vierde kwartaal van 4,8 procent ten opzichte van dezelfde periode in 2014 is de hoogste in de afgelopen zeven jaar. Over heel 2015 steeg de omzet na vijf jaar daling weer, met 1,8 procent. Het omzetniveau ligt nog wel 4,1 procent onder het niveau van 2009, toen de daling ingezet werd. Bij de rechtskundige dienstverleners, zoals notarissen, advocaten en juristen, groeide de omzet voor het elfde kwartaal op rij. De omzetstijging van 2,6 procent is minder groot dan de 3,9 procent stijging in het voorgaande kwartaal. Over heel 2015 steeg de omzet met 3,8 procent. Dit is de sterkste groei op jaarbasis sinds 2006. Binnen deze branche is de omzetontwikkeling op jaarbasis al sinds 2005 positief.

Omzetontwikkeling rechtskundige en administratieve diensten

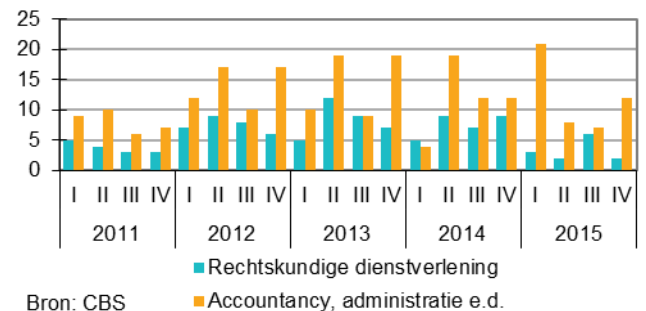
Bron: CBS
StatLine: Zakelijke dienstverlening; omzetontwikkeling

Minder faillissementen rechtskundige dienstverlening in 2015

Twee rechtskundige dienstverleners werden in het vierde kwartaal failliet verklaard, vier minder dan het kwartaal ervoor. Op jaarbasis daalde het aantal faillissementen binnen de rechtskundige dienstverlening aanzienlijk. In 2015 gingen in totaal 13 dienstverleners failliet, terwijl dat er in de voorgaande drie jaren nog gemiddeld 31 per jaar waren.

Voor de accountants en administratieve dienstverleners ligt het aantal van 12 faillissementen in het afgelopen kwartaal iets hoger dan in de twee voorgaande kwartalen. Op jaarbasis gingen er 48 administratieve dienstverleners failliet. Dit aantal is vergelijkbaar met de 47 faillissementen uit 2014.

Uitgesproken faillissementen rechtskundige en administratieve diensten

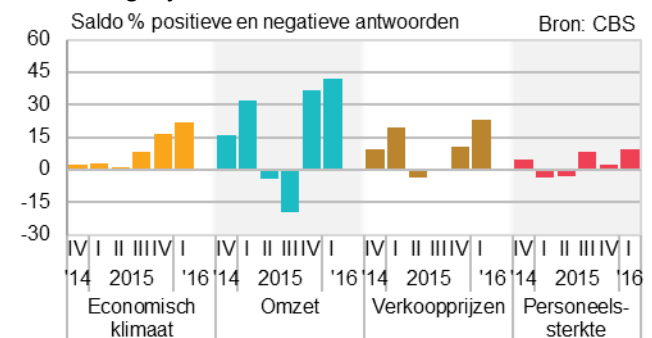
Bron: CBS
StatLine: Uitgesproken faillissementen

Ondernemers zijn positiever gestemd

Per saldo verwacht 22 procent van de ondernemers in de juridische en administratieve dienstverlening een verbetering van het economisch klimaat voor het eerste kwartaal 2016. Over de omzetverwachting zijn nog meer ondernemers positief: per saldo verwacht 42 procent een omzetstijging. Ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar zijn de omzetverwachtingen verbeterd. De personeelssterkte zal naar verwachting per saldo bij één op de tien ondernemers toenemen. Per saldo verwacht 23 procent van de ondernemers een verhoging van de tarieven door te voeren.¹

¹ De verwachtingen tussen de rechtskundige dienstverlening en de accountancy en administratie lopen sterk uiteen. Dit is te zien in de Statline tabel die u kunt bereiken via de link onder de grafiek.

Verwachtingen juridische en administratieve diensten

Bron: CBS
StatLine: Conjunctuurenquête Nederland

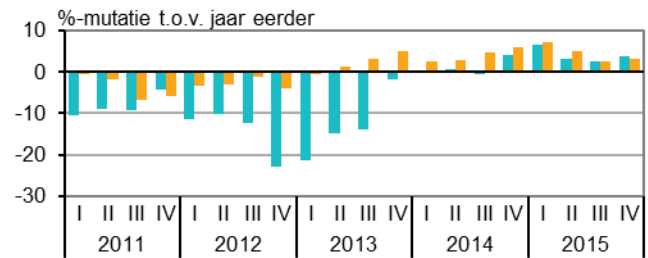
Architecten- en ingenieursbureaus

Omzetgroei architecten en ingenieurs in 2015

Architectenbureaus boekten 3,7 procent meer omzet in het vierde kwartaal. Op jaarbasis steeg de omzet met 3,9 procent. Na vijf jaar daling werd het omslagpunt in 2014 bereikt. In 2015 werd hier dus een positief vervolg aan gegeven. Door de jarenlange daling ligt het niveau van de omzet nog wel ver onder het niveau van 2008.

Ook de ingenieurs deden goede zaken. Zij behaalden in het vierde kwartaal ruim 3 procent omzetgroei ten opzichte van een jaar eerder. Over heel 2015 steeg de omzet 4,4 procent. Bij de ingenieurs zette het herstel na de crisis eerder in dan bij de architecten. In 2015 kenden de ingenieurs een omzetgroei die hoger was dan in 2013 en 2014, toen deze met respectievelijk 2,3 en 4,1 procent lager lag.

Omzetontwikkeling architecten- en ingenieursbureaus

Bron: CBS Architectenbureaus Ingenieursbureaus

StatLine: Zakelijke dienstverlening; omzetontwikkeling

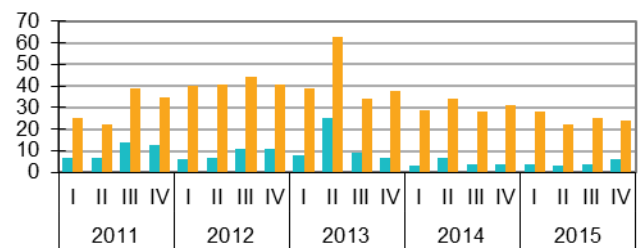
Aantal faillissementen verder gedaald

Dertig architecten- en ingenieursbureaus gingen failliet in het vierde kwartaal. Dit aantal is bijna gelijk aan een kwartaal eerder toen 29 bedrijven bankroet gingen.

Op jaarbasis nam het aantal faillissementen bij de architecten licht af. Waar er in 2014 18 bedrijven failliet gingen, waren dat er in 2015 17.

Bij de ingenieurs daalde het aantal faillissementen op jaarbasis fors. In 2014 gingen nog 140 bedrijven failliet, in 2015 stopte de teller op 116: een afname van ruim 20 procent. Na het recordjaar 2013 kreeg de in 2014 ingezette daling voor zowel de architecten als voor de ingenieurs dus een vervolg.

Uitgesproken faillissementen architecten- en ingenieursbureaus

Bron: CBS Architectenbureaus Ingenieursbureaus

StatLine: Uitgesproken faillissementen

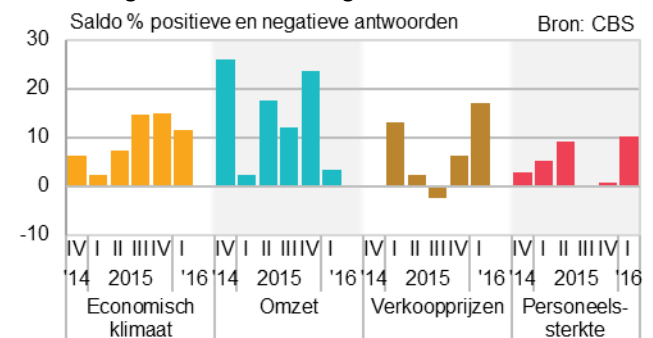
Groei personeelssterkte verwacht

Een meerderheid van de architecten en ingenieurs verwacht het personeelsbestand de komende maanden te kunnen uitbreiden. Dit is een duidelijke verbetering ten opzichte van de afgelopen kwartalen.

Een kleine meerderheid van de ondernemers rekent bovendien op een omzetgroei. De verwachtingen voor de omzet zijn bijna gelijk aan het eerste kwartaal van vorig jaar, maar wel fors lager dan de laatste drie kwartalen.

Nog steeds verwachten ondernemers een verbetering van het economisch klimaat. De tarieven die ondernemers hanteren zullen naar verwachting bij per saldo 17 procent van de ondernemers stijgen. Vergeleken met vorig jaar verwachten meer ondernemers tariefsverhogingen door te voeren in het eerste kwartaal.

Verwachtingen architecten- en ingenieursbureaus

Bron: CBS
StatLine: Conjunctuurenquête Nederland

Reclame- en marktonderzoekbureaus

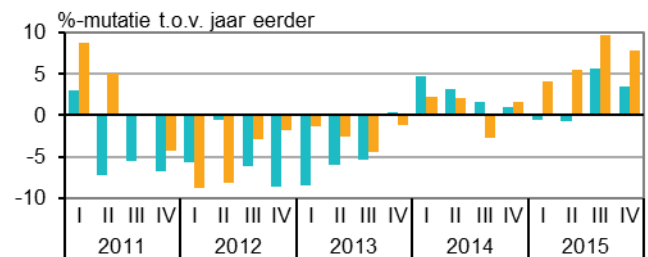
Sterke omzetgroei in marktonderzoek houdt aan

De omzet van markt- en opinieonderzoekbureaus steeg met bijna 8 procent. Deze stijging is wel kleiner dan in het derde kwartaal, toen de omzet met bijna 10 procent steeg.

Over heel 2015 steeg de omzet bijna 7 procent ten opzichte van een jaar eerder. In dat jaar steeg de omzet na twee jaren van krimp met bijna 1 procent.

De omzet van reclamebureaus steeg in het vierde kwartaal met 3,5 procent. Dat was een lagere groei dan in het derde kwartaal, toen de reclamebureaus bijna 6 procent groeiden. Over heel 2015 boekte het reclamewezen een omzetgroei van 2 procent. Dit is de tweede opeenvolgende stijging op jaarbasis, daarvoor daalde de omzet 7 jaar achtereen.

Omzetontwikkeling reclamewezen en marktonderzoek

Bron: CBS

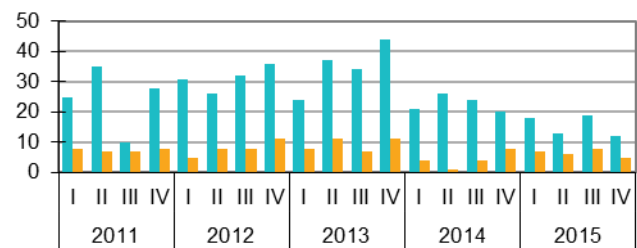
StatLine: [Zakelijke dienstverlening; omzetontwikkeling](#)

Totale aantal faillissementen in 2015 verder gedaald

89 reclamebureaus gingen in 2015 failliet. Dat waren er een derde minder dan in 2014 en is ruim de helft minder dan in 2013. In het vierde kwartaal gingen 12 reclamebureaus failliet, een kwartaal eerder waren dat er nog 19.

In 2015 gingen 26 marktonderzoeksbureaus over de kop. Dit is een stijging van 53 procent vergeleken met 2014, toen 17 bedrijven failliet gingen. Ten opzichte van 2013 is het aantal faillissementen met 42 procent gedaald. In het vierde kwartaal daalde het aantal faillissementen naar vijf, waar het er in het derde kwartaal nog acht waren.

Uitgesproken faillissementen reclamewezen en marktonderzoek

Bron: CBS

StatLine: [Uitgesproken faillissementen](#)

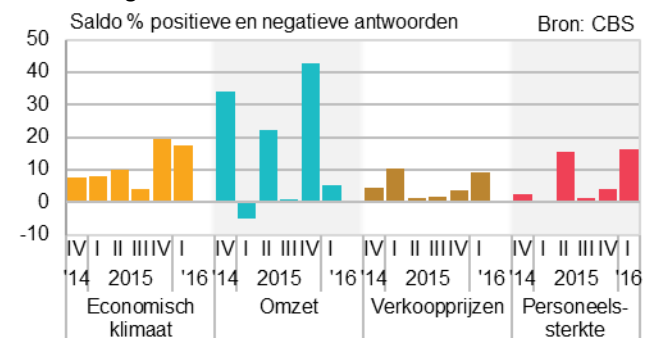
Ondernemers positief gestemd over eerste kwartaal 2016

Aan het begin van 2016 waren reclamemakers en marktonderzoekers positiever in hun verwachtingen over de personeelssterkte dan drie maanden eerder. Per saldo verwacht 17 procent een groei van de personeelssterkte in het lopende kwartaal tegen 4 procent een kwartaal eerder.

Qua omzetverwachting zijn de ondernemers ook positief, maar duidelijk minder dan in het vorige kwartaal. Vergeleken met het eerste kwartaal van vorig jaar valt juist wel een verbetering in de omzetverwachting op.

Net als vorig kwartaal is het aantal ondernemers dat een verbetering van het economisch klimaat verwacht groter dan het aantal met negatieve verwachtingen. Een kleine meerderheid verwacht een verhoging van de tarieven in het eerste kwartaal.

Verwachtingen reclamewezen en marktonderzoek

StatLine: [Conjunctuurenquête Nederland](#)

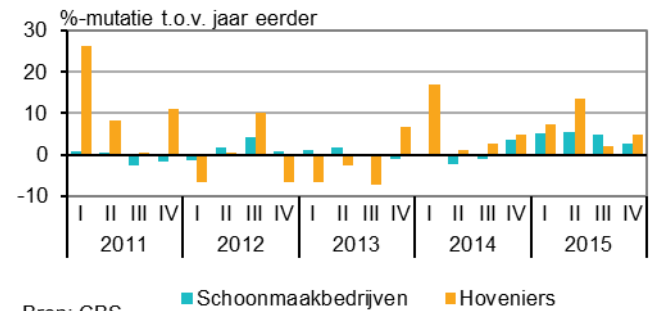
Schoonmaakbedrijven en hoveniers

Omzetgroei schoonmaakbedrijven blijft achter

De omzet van schoonmaakbedrijven nam in het vierde kwartaal met 2,7 procent toe. De groei was hiermee lager dan in de voorgaande drie kwartalen toen de omzet met ruim 5 procent toe nam. Voor het eerst sinds 2010 is de omzetgroei van de schoonmaakbranche in alle vier de kwartalen van het jaar positief.

De omzet van de hoveniers steeg met 4,8 procent in het vierde kwartaal. Dit is een verbetering in vergelijking met het derde kwartaal, toen de omzet met 2,1 procent steeg. De omzet van de hoveniers stijgt nu negen kwartalen op rij. De groei komt in 2015 op jaarbasis uit op 7 procent.

Omzetontwikkeling schoonmaakbedrijven en hoveniers

Bron: CBS

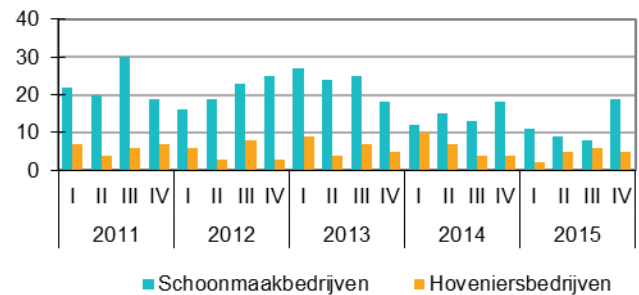
StatLine: Zakelijke dienstverlening; omzetontwikkeling

Sterke stijging faillissementen schoonmaakbedrijven

In de meeste branches daalde het aantal faillissementen in het vierde kwartaal, maar in de schoonmaaksector steeg het aantal failliete bedrijven op kwartaalbasis van acht in het derde kwartaal naar 19 in het vierde kwartaal. Ondanks deze sterke stijging neemt het totaal aantal schoonmaakbedrijven van 13 000 in het derde kwartaal toe tot 13 225 in het vierde kwartaal.

Bij de hoveniers gingen in het vierde kwartaal vijf bedrijven failliet, één minder dan in het voorgaande kwartaal. In 2015 kwam hiermee het totaal aantal faillissementen onder de hoveniersbedrijven uit op 18. Dit zijn er zeven minder dan in 2014.

Uitgesproken faillissementen schoonmaakbedrijven, hoveniers e.d.

Bron: CBS

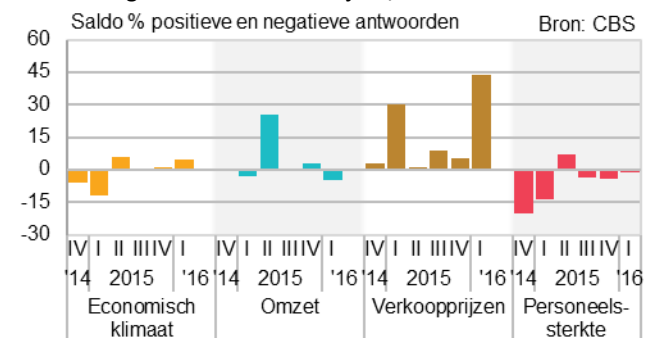
StatLine: Uitgesproken faillissementen

Veel ondernemers verwachten prijsstijging

Van alle schoonmaakbedrijven en hoveniers verwacht per saldo 44 procent een prijsstijging door te voeren in het eerste kwartaal van 2016. Het aantal ondernemers dat een verhoging van de tarieven verwacht, is hiermee groter dan in het eerste kwartaal van 2015.

Het aantal ondernemers dat een verbetering van het economisch klimaat verwacht is net iets groter dan het aantal dat een verslechtering verwacht. Op het gebied van omzet wordt per saldo juist een kleine verslechtering verwacht. Voor de personeelssterkte worden per saldo nauwelijks veranderingen verwacht.

Verwachtingen schoonmaakbedrijven, hoveniers e.d.

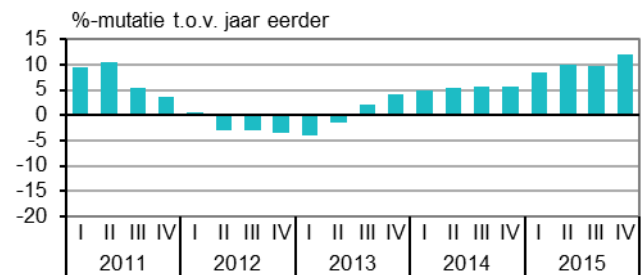
StatLine: Conjunctureenquête Nederland

Uitzendbranche en arbeidsbemiddeling

Grootste omzetgroei sinds 2007

De omzet van uitzendbureaus, arbeidsbemiddeling en personeelsbeheer steeg in het vierde kwartaal met 12 procent ten opzichte van een jaar eerder. Hiermee was de groei weer sterker dan in de voorgaande tweeënhalf jaar waarin de omzet geleidelijk al steeds meer toenam. Over heel 2015 nam de omzet met 10,2 procent toe. Op jaarbasis is dit de grootste omzetgroei sinds 2007. Net als in de voorgaande kwartalen dragen vooral de uitzendkrachten bij aan de banengroei. Het aantal werknemersbanen bij uitzendbureaus nam afgelopen kwartaal met 20 duizend toe. Het totaal aantal banen op de Nederlandse arbeidsmarkt nam in het vierde kwartaal met 48 duizend toe. In een jaar tijd groeide het aantal banen in de uitzendbranche met 75 duizend, oftewel 12 procent.

Omzetontwikkeling uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling

Bron: CBS

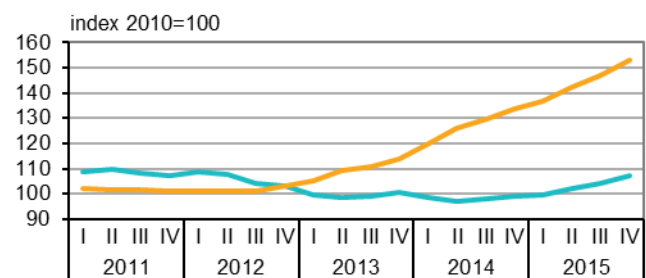
StatLine: Zakelijke dienstverlening; omzetontwikkeling

Grootste stijging uitzenduren in vijf jaar

De hoeveelheid uitzenduren steeg in het vierde kwartaal met 3,6 procent ten opzichte van het kwartaal ervoor. Dit is de sterkste stijging in vijf jaar. Zowel de uren in de kortlopende als in de langlopende contracten¹ stegen sterker dan een kwartaal eerder. Het aantal uren in de kortlopende contracten (fase A) steeg met 2,7 procent. Het aantal uren in langlopende contracten (fase B + C) steeg met 4,1 procent. Een kwartaal eerder was de stijging voor dit type uren 3,1 procent. Vergeleken met 2014 steeg het totaal aantal uitzenduren in 2015 met 9,4 procent. De uren in kortlopende contracten stegen afgelopen jaar met 5,3 procent. De drie voorgaande jaren daalden deze fase-A-uren nog op jaarbasis.

¹ Het basiscontract zonder uitzendbeding staat bekend als 'fase A' en telt maximaal 78 weken. Uitzenduren in 'fase B en C' zijn in de vorm van langere contracten waarbij de uitzendkrachten voor bepaalde respectievelijk onbepaalde tijd in dienst zijn van het uitzendbureau.

Seizoengecorrigeerde indexcijfers van de uitzenduren

Bron: CBS

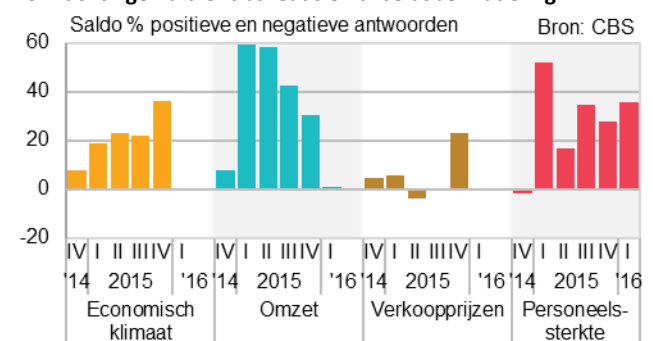
StatLine: Uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling; ontwikkeling omzet en uren

Verwachte groei in personeelssterkte

Ondernemers in de uitzendbranche zijn neutraal gestemd over het economisch klimaat en over de omzet. Het aantal positieve en negatieve verwachtingen houdt elkaar nagenoeg in evenwicht. In de afgelopen kwartalen werd door veel ondernemers een verbetering verwacht van zowel het economisch klimaat als van de omzet. Nu wordt nauwelijks verandering verwacht: de ondernemers denken dat het huidige niveau van omzet gehandhaafd blijft. Ook verwachten de ondernemers dat de prijzen gelijk blijven aan het vorige kwartaal.

De groei in de verwachte personeelssterkte in de uitzendbranche gaat onverminderd door. Voor het eerste kwartaal van 2016 verwacht per saldo 36 procent van de ondernemers een uitbreiding van het personeelsbestand.

Verwachtingen uitzendbureaus en arbeidsbemiddeling

StatLine: Conjunctuurenquête Nederland

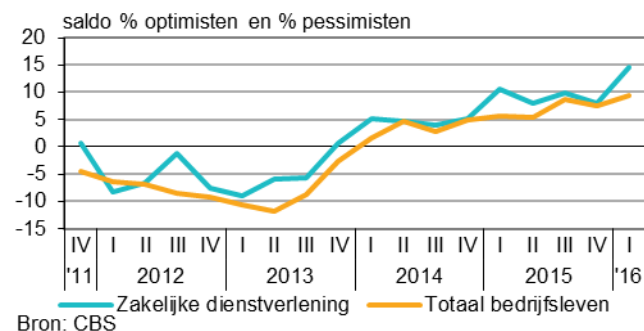
Economisch beeld

Ondernemersvertrouwen toegenomen

Het vertrouwen onder de zakelijke dienstverleners is in het eerste kwartaal van 2016 fors verbeterd en uitgekomen op 15. In het voorgaande kwartaal was dit 8. De stand van het ondernemersvertrouwen is sinds het begin van de metingen eind 2008 niet zo hoog geweest. Het ondernemersvertrouwen is de laatste twee jaar onafgebroken positief.

Het vertrouwen van het totale Nederlandse bedrijfsleven kent een vergelijkbaar patroon en was aan het begin van het eerste kwartaal ook groter dan een kwartaal eerder. Zakelijke dienstverleners zijn de afgelopen jaren positiever gestemd dan het totale bedrijfsleven.

Ondernemersvertrouwen (seizoengecorrigeerd)

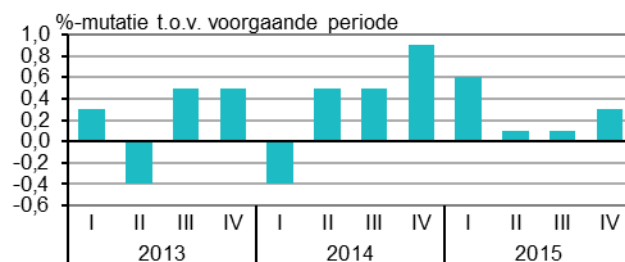
StatLine: Ondernemersvertrouwen

Zakelijke dienstverlening en ICT best presterende bedrijfstakken

De Nederlandse economie is in het vierde kwartaal met 0,3 procent gegroeid ten opzichte van een kwartaal eerder. De stijging in het vierde kwartaal wordt breed gedragen, met als positieve uitschieters de zakelijke dienstverlening en de informatie en communicatie sector. Hier groeide de toegevoegde waarde, ten opzichte van het vierde kwartaal 2014, met respectievelijk 6,5 en 3,8 procent, waarmee zij de twee best presterende bedrijfstakken van Nederland zijn.

De economische groei is sterker dan de groei in de voorgaande twee kwartalen toen deze in beide perioden 0,1 procent was. In 2015 komt hiermee de groei op jaarbasis uit op 1,9 procent, de sterkste stijging sinds 2007.

Bruto binnenlands product, volume

Statline: Bbp, productie en bestedingen

Opmerkingen betreffende deze publicatie

- Deze publicatie is samengesteld op basis van cijfers zoals die op 29 februari 2016 beschikbaar waren. Mogelijk zijn er op het moment van lezen actualere cijfers beschikbaar, deze kunt u vinden via de links onder de grafieken.
- De cijfers zijn doorgaans niet gecorrigeerd voor seizoeninvloeden. Indien dit wel het geval is staat dit aangegeven in de tekst/grafiek.

Colofon

Tekst sector bedrijfsstatistieken Den Haag (EBD)

Datum 8 maart 2016

Meer informatie

CBS Infoservice: [Infoservice](#)
Persdienst: persdienst@cbs.nl
Telefonisch: 070 3374444